

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий інститут мистецтв

Кафедра музичної україністики та народно-інструментального мистецтва

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КОМПОЗИТОРСЬКІ ТЕХНІКИ ХХ–ХХІ СТ.

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Інструментально-виконавське мистецтво»

Спеціальність **025 Музичне мистецтво**

Галузь знань **02 Культура і мистецтво**

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 8 від «16» січня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Композиторські техніки ХХ–ХХІ ст
Викладач (і)	Палійчук І. С
Контактний телефон викладача	050 2463450
E-mail викладача	iryna.paliichuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	6 кредитів ЄКТС, 180 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/3471
Консультації	Консультації проводяться відповідно до лекційних та практичних занять із курсу

2. Анотація до навчальної дисципліни

Курс «Композиторські техніки ХХ–ХХІ ст.» містить важливу інформацію, стосовно зв'язків розвитку музичного мистецтва на сучасному етапі з історичним процесом в цілому та індивідуальними композиторськими стилями (техніками) зокрема. Вивчення пропонованої дисципліни сформує у здобувачів освіти вміння аналізувати авторські стилі на прикладі видатних прикладів композиторської творчості, розкривати вплив великих художніх явищ на розвиток музики та духовне життя суспільства.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета вивчення курсу «Композиторські техніки ХХ–ХХІ ст.» – познайомити здобувачів освіти із розмаїттям стилів, напрямів, течій, що породжують специфічні композиторські техніки. Відтак, предмет спрямований на виховання у здобувачів освіти розуміння закономірностей та особливостей розвитку сучасної музики. Завдання навчальної дисципліни – ознайомити здобувачів освіти з еволюцією музичного мистецтва ХХ– початку ХХІ століть; висвітлити розвиток музичного мистецтва через категорії звуковий образ, техніка; навчити визначати напрями розвитку сучасного мистецтва, обґрунтовувати його зв'язки з певною традицією, іншими видами мистецтв.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен **знати:**

- напрями і стилі сучасної зарубіжної та вітчизняної музики другої половини ХХ– початку ХХІ ст.;
- творчість зарубіжних і вітчизняних композиторів і техніки композиторського письма другої половини ХХ– початку ХХІ ст.;
- музичну літературу всіх жанрів сучасної музики, включаючи видатні твори сучасної оперно-симфонічної, вокальної, хорової та інструментальної

музики, композиторську творчість в культурно-естетичному та історичному контексті.

Вміти: – розглядати музичний твір або музично-історичну подію в динаміці загальноісторичного, художнього та соціально-культурного процесів;

– володіти здатністю до узагальнення, аналізу, критичного осмислення явищ і творів музичного мистецтва;

– використовувати отримані знання у своїй практичній діяльності.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

ЗК5 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК8

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК13 Здатність працювати самостійно, виявляти ініціативу та лідерські якості.

ЗК14.Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Фахові компетентності:

ФК3 Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.

ФК5 Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.

ФК11 Здатність оперувати професійною термінологією.

ФК12 Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.

ФК13 Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

Програмні результати

ПРН4 Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.

ПРН7 Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.

ПРН12 Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно категоріальним апаратом.

ПРН15. Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.

ПРН 17. Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	40
практичні	20
самостійна робота	120

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
VII–VIII	025 Музичне мистецтво	4	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	практичне заняття	сам. роб
Змістовий модуль 1.			
Еволюція музичного мислення в музичній культурі XX–XXI століття			
Тема 1. Вступ. Мета і завдання курсу. Розвиток музичного мислення і композиторської техніки як взаємопов'язаний процес.	3		6
Тема 2. Сильові напрями зарубіжної музики кінця XIX– початку XX ст.	3		6
Тема 3. Нові композиційні системи	3	2	6
Тема 4. Музичне мистецтво між двома війнами	3		6
Тема 5. Музичний серіалізм	3	2	6
Тема 6. Музичне мистецтво між двома війнами	3		6
Тема 7. Музичний серіалізм	3	2	6
Тема 8. Алеаторика. Конкретна музика Стохастика.	3		6
Тема 9. Сонорна композиція. Електронна музика.	3	2	6
Тема 10. Музичні течії епохи постмодернізму. Мінімалізм.	3	2	6

Змістовий модуль 2			
Монографічні теми			
Тема 11. Музичний серіалізм. Творчість К. Штокгаузена, П. Булеза Алеаторика. Творчість Дж. Кейджа Конкретна музика Творчість П. Шеффера, П. Анрі Стохастика Творчість Я.Ксенакіса	2	2	10
Тема 12. Сонорна композиція Творчість Д. Лігеті, К. Пендерещького, В. Лютославського Електронна музика. Творчість К.Штокгаузена, А. Загайкевич	2	2	10
Тема 13. Мінімалізм Творчість С. Райха, Т.Райлі, Ф. Гласа	2	2	10
Тема 14. Хеппенінг або пародія. Інструментальний театр. Творчість М. Кагеля, С. Зажитька, В. Рунчака	2	2	10
Тема 15. Спектральна музика Творчість Ж. Грізе Медитативна музика Творчість В. Сильвестрова.	2	2	20
ЗАГ.:	40	20	120

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Загальна система оцінювання курсу є уніфікованою та здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника http://surl.li/myqwd та Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника http://surl.li/lkify</p> <p>Оцінювання курсу здійснюється з урахуванням усіх видів навчальної роботи за стобальною шкалою і переводиться у національну шкалу та шкалу ECTS.</p> <p style="text-align: center;">Шкала оцінювання: національна та ECTS</p> <table border="1" style="width: 100%; text-align: center;"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Сума балів за всі види навчальної діяльності</th> <th rowspan="2">Оцінка ECTS</th> <th colspan="2">Оцінка за національною шкалою</th> </tr> <tr> <th>для екзамену, курсового проекту (роботи), практики</th> <th>для заліку</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>90 – 100</td> <td>A</td> <td>відмінно</td> <td rowspan="5">зараховано</td> </tr> <tr> <td>80 – 89</td> <td>B</td> <td rowspan="2">добре</td> </tr> <tr> <td>70 – 79</td> <td>C</td> </tr> <tr> <td>60 – 69</td> <td>D</td> <td rowspan="2">задовільно</td> </tr> <tr> <td>50 – 59</td> <td>E</td> </tr> </tbody> </table>	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку	90 – 100	A	відмінно	зараховано	80 – 89	B	добре	70 – 79	C	60 – 69	D	задовільно	50 – 59	E
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS			Оцінка за національною шкалою																	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку																		
90 – 100	A	відмінно	зараховано																		
80 – 89	B	добре																			
70 – 79	C																				
60 – 69	D	задовільно																			
50 – 59	E																				

	<table border="1"> <tr> <td>26 – 49</td> <td>FX</td> <td>незадовільно з можливістю повторного складання</td> <td>не зараховано з можливістю повторного складання</td> </tr> <tr> <td>0-25</td> <td>F</td> <td>незадовільно з обов'язковим повторним курсом</td> <td>не зараховано з обов'язковим повторним курсом</td> </tr> </table>	26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання	0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним курсом	не зараховано з обов'язковим повторним курсом
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання						
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним курсом	не зараховано з обов'язковим повторним курсом						
Вимоги до письмових робіт	Під час практичних занять здійснюється поточний контроль, основне завдання якого – перевірка рівня засвоєння лекційного матеріалу та самостійної роботи здобувачів освіти, опрацювання літератури із тематики курсу.								
Семінарські заняття									
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Порядок та організація контролю знань здобувачів освіти, зокрема, умови допуску до підсумкового контролю визначаються відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника http://surl.li/myqwd</p> <p>До підсумкового екзамену допускаються студенти, які під час поточного контролю (практичних занять) набрали мінімум 25 балів.</p> <p>Поточний контроль та оцінювання проводиться викладачем на практичних заняттях із метою визначення успішності розвитку здобувачів освіти та засвоєння ними навчальної програми на певному етапі навчання.</p>								
Підсумковий контроль	<p>Вкінці V-го семестру проводиться рубіжний контроль – залік, який виставляється на основі проведених упродовж півріччя практичних занять.</p> <p>Вкінці проходження курсу (VII-й семестр) проводиться екзамен, Підсумковий контроль із курсу «Історія світової музики» – екзамен (VIII-й семестр) відбувається у формі тестових завдань із використанням ІТ-технологій http://www.d-learn.pnu.edu.ua/ Максимальна кількість балів за екзамен (тестування) – 50 (мінімальна – 25).</p>								

7. Політика навчальної дисципліни

<p>Академічна доброчесність: Політику, стандарти та процедури дотримання академічної доброчесності визначено в таких документах ЗВО:</p> <p>Положенні про запобігання академічному плагіату (нова редакція)у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника http://surl.li/dzugk метою якого є запобігання та виявлення плагіату в наукових, навчально-і науково-методичних роботах науково-педагогічних працівників, здобувачів всіх освітніх ступенів (ОС) та форм навчання; розвитку навичок коректної роботи із джерелами</p>

інформації та впровадження практики належного цитування; дотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань; активізації самостійності й індивідуальності при створенні авторського твору і відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування

Положенні про Комісію з питань етики та академічної доброчесності (нова редакція)

<http://surl.li/dhrfg>, в якому зазначаються права та обов'язки комісії, вимоги до її складу та порядок роботи; Кодекси честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (нова редакція)

<http://surl.li/dhres>, в якому принцип академічної доброчесності сформульовано як один із основних принципів поведінки члена університетської громади та введені у дію Наказом ректора № 529 від 27.09.2022 р. «Про внесення змін і доповнень до діючих положень університету»

Наказом ректора № 530 від 27.09.2022 р. «Про введення в дію нової редакції Кодексу честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Відвідування занять є важливою складовою освітнього процесу. Очікується, що всі здобувачі освіти відвідають аудиторні заняття курсу. Пропуски занять здійснюються у вигляді відпрацювання (здачі) семінарських занять та опрацюванні літератури із лекційної тематики курсу.

Неформальна освіта регулюються Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.)

<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

Рекомендовані платформи:

Платформа Coursera for Campus;

сучасний студентський простір Paragraph (на базі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника);

Erasmus+UA

8. Рекомендована література

Основна

1. Маркова О. М. Нариси історії зарубіжної музики 1950-х – 1990-х років: Франція, Німеччина, Австрія, Італія: Навч. посібник для теоретико-композиторських і виконавських музично-культурологічних ф-тів муз. вузів. Вип. 1; ОДМА ім. А. В. Нежданової. 2-ге вид., доп. Одеса: Друкарський дім, 2010. 128 с.
2. Камінський В. Електронна та комп'ютерна музика : навч. посібник. Львів : Спалах, 2000. 212 с.
3. Павлишин С. Музика двадцятого століття: навч. пос. Львів: Бак, 2005, 232 с.

Додаткова

4. Герасимова-Персидська Н. Нові звучання – нові знаки: сучасна музика в історичному ракурсі. Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського: Науковий журнал. 2010. Вип. 3 (8). С. 39–46.

5. Герасимова-Персидська Н. ХХІ століття і *musica mundana*. Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського: Науковий журнал. 2008. Вип. 1 (1). С. 90–97.
6. Горохівська С. Інструментальний театр у творчості українських композиторів (В. Рунчака, С. Зажитька, М. Шоренкова). Українське музикознавство : наук.-метод. зб. К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2011. Вип. 37. С. 189–204.
7. Гуменюк Т. Модернізм та постмодернізм: дискурсивна практика. Вісник Харківського нац. університету. 2004. Вип. 24. С. 180–189.
8. Дувірак Д. Мистецтво постмодерної епохи. *Syntagmation*: збірка наук. статей на пошану С. Павлишин. Львів, 2000. С. 51–66.
2. Жицінський Ю. Бог постмодерністів. Львів, вид. УКУ, 2004. 164 с.
3. Загайкевич А. Українська електронна музика: практика дослідження. Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського: Музика в інформаційному суспільстві. Київ, 2008. Вип. 79. С. 39–62.
4. Козаренко О. Від модернізму до постмодернізму (парадигма розвитку гал. музики ХХ ст). *Musica galiciana*. Rzeszow, 2000. С. 247–252.
5. Козаренко О. Національна музична мова в дискурсі постмодернізму. Феномен української національної музичної мови. Львів, Вид. НТШ, 2011. С. 218–254.
6. Козаренко О. Феномен української національної музичної мови. Львів: Вид. НТШ, 2011. 285 с.
7. Найдюк О. Володимир Рунчак: «Сучасна академічна музика не має сучасного слухача»: [інтерв'ю з В. Рунчаком]. Хрещатик. 2010. № 31 (3662). С. 14.
8. Палійчук І. С. Жанр мініатюри для мідних духових інструментів у творчості українських композиторів 80–90-х років [Електронний ресурс]. Міжнародний вісник: культурологія, філологія, музикознавство. Київ : Міленіум, 2018. Вип. I. С. 160–166. URL : https://nakkim.edu.ua/images/vidannya/MV_KFM/MV_KFM_1_2018.pdf
9. Приходько А. В. Інструментальний театр у соціокультурному просторі ХХ–ХХІ століть [Електронний ресурс]. Музичне мистецтво. 2013. Вип. 13. С. 95–102. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Muzmyst_2013_13_13
10. Сюта Б. Музична творчість 1970–1990-х років: параметри художньої цілісності. Київ: Грамота, 2006. 256 с.
11. Paliichuk I. Course «Composing Techniques of the XX – XXI Centuries» in the System of Bachelor's Training in Specialty 025 Music Art. Палійчук І. Курс «Композиторські техніки ХХ – ХХІ ст.» в системі підготовки бакалаврів за спеціальністю 025 музичне мистецтво Modern Directions of Improving the Quality of Pedagogical Activity in the Context of the Educational Modernization Process. (КУРС «КОМПОЗИТОРСЬКІ ТЕХНІКИ ХХ – ХХІ СТ.» В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 025 МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО) Monograph. Katowice: Publishing House of University of Technology, 2022. P. 240–250.

ISBN 978-83-963977-7-5
DOI: 10.54264/M009

Викладач **кандидат мистецтвознавства, доцент Палійчук І.С.**